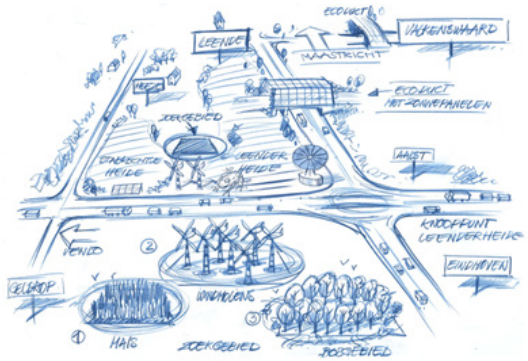
KLIMAATCORRIDOR A67

eindrapportage december 2023

facet
Sustainable Development

Conclusies

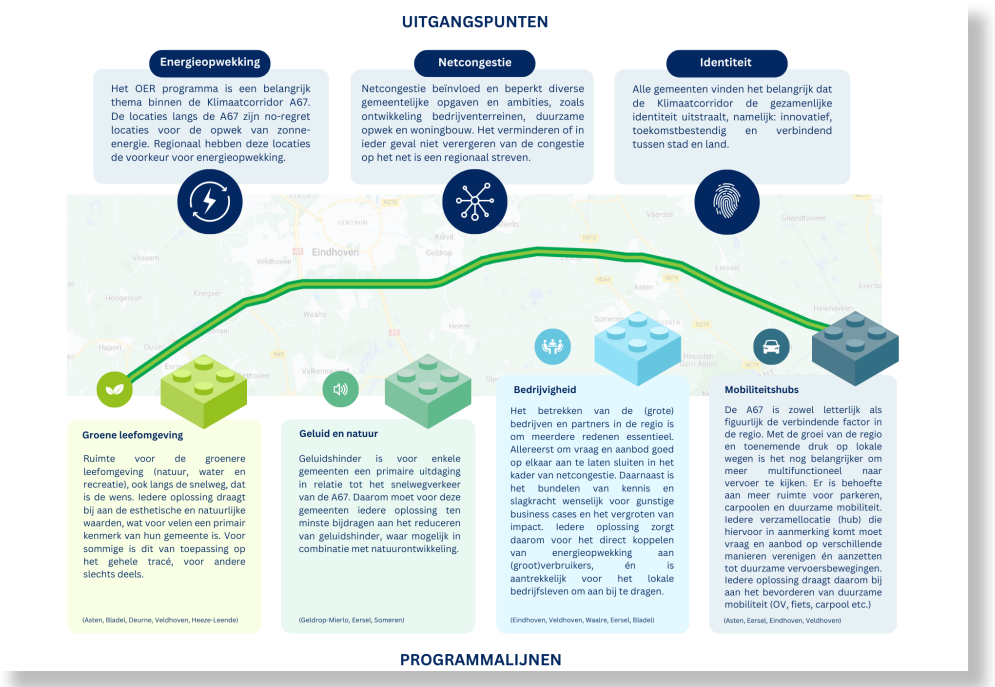
De Klimaatcorridor A67 biedt unieke kansen. We hebben gemeenschappelijke grond gevonden waar we op verder kunnen bouwen, met synergievoordelen van het werken in een bredere coalitie. Na een jaar van onderzoek is het nu tijd voor concretisering. Deze rapportage geeft een beeld van waar we nu (december 2023) staan en blikt vooruit naar het komende jaar. De belangrijkste conclusies zijn daarbij:

1. Samenwerking binnen de Klimaatcorridor zorgt ervoor dat energie-opwerking in het OER-traject voor de regio wordt gemaximaliseerd. Bijvoorbeeld door natuurontwikkeling in de ene gemeente, waardoor (door bomenkap) ruimte gemaakt kan worden voor energieopwekking in de andere gemeente. Een ander voorbeeld is het beschikbaar komen van lage potentie RWS-gronden (o.a. kleine percelen) voor energieopwekking wanneer deze percelen aansluiten op andere projecten binnen de Klimaatcorridor.
2. De Klimaatcorridor creëert ook (financiële) mogelijkheden voor gebiedsontwikkelingen die andere doelen dan energie dienen, zoals natuurontwikkeling of de combinatie met de diverse GGA (gebiedsgerichte aanpak) trajecten nabij de A67. Waar het traject in 2023 de gezamenlijke gronden heeft blootgelegd, en voor energiedoelen al zaken concreet zijn gemaakt, dient dit in 2024 voor de bredere klimaatdoelen te gebeuren. Zo blijven we samen optrekken in het OER-traject en maken we gebruik van elkaars kennis, kunde en kracht.

Drie uitgangspunten, vier programmalijnen

Ruimte is schaars en kostbaar. Met tien vingerafdrukken van tien gemeenten op het manifest startten we daarom op 8 december 2022 met de Coalitie Klimaatcorridor A67. Deze coalitie onderzoekt het koppelen van lokale, regionale, en bovenregionale vraagstukken rond energie, mobiliteit, bedrijvigheid, natuur, landschap, klimaat, en biodiversiteit. Op deze manier werken de tien gemeenten samen aan integrale oplossingen voor klimaatdoelen.

De A67 verbindt de regio, letterlijk en figuurlijk. Die verbinding omvat een aantal uitgangspunten die we allemaal omarmen. De eigenheid komt naar voren in de programmalijnen. In de verdere uitwerking van oplossingen voor de Klimaatcorridor staan deze gemene delers centraal. Zo ontwikkelen we samen bouwstenen die we langs het gehele A67 tracé kunnen inzetten.

Wat hebben we gedaan in de tweede helft van 2023?

De tweede helft van 2023 stond in het teken van het verkennen van de mogelijkheden en het verder concretiseren van de samenwerking tussen de tien gemeenten en met andere stakeholders:

Bijeenkomst 6 oktober
Tijdens de Klimaatcorridor bijeenkomst op 6 oktober spraken we met ambtelijke en bestuurlijke vertegenwoordiging van alle betrokken partijen (gemeente, RWS, MRE etc.) over de potentiële gebieden voor energieopwekking, hoe we aan netcongestie kunnen werken en welke identiteit de corridor uit gaat stralen. Deze input gebruikten we om een duidelijk beeld te krijgen van waar wij als Coalitie Klimaatcorridor naartoe bewegen en welke stakeholders we willen betrekken.

Samenwerking HAS studenten
Studenten van de HAS Green Academy werken aan visualisaties van de ideeën die we samen bedachten. Zij visualiseren de mogelijkheden bij Bladel, Deurne en knooppunt De Hogt. Met inspirerende beelden brengen zij de mogelijkheden en kansen op deze locaties in beeld.
Ook concretiseren de HAS studenten de programmalijnen verder. Zij bekijken welke concrete voorwaarden we kunnen stellen en hoe we de inclusie van de programmalijnen meetbaar kunnen maken.
In februari 2024 leveren de studenten hun eindresultaat.

Contact Staatsbosbeheer
In november maakten we kennis met Staatsbosbeheer. Zij werken aan GGA's (gebiedsgerichte aanpakken). De GGA's en Klimaatcorridor A67 kunnen elkaar versterken. Staatsbosbeheer kan hierdoor een belangrijke partner zijn. We hebben afgesproken elkaar op de hoogte te houden van de ontwikkelingen binnen beide trajecten en waar mogelijk de verbinding te leggen.

Ambtelijke bijeenkomst 27 november
Op 27 november bespraken we de uitkomsten van de potentiescans voor energieopwekking op Rijks- en gemeentegronden. De kaarten van Rijkswaterstaat en de analyse van de vragenlijsten vormden de basis voor het gesprek. Het belang van de samenwerking tussen de tien gemeenten werd hier wederom bevestigd: samen kunnen we meer bereiken dan iedere gemeente alleen, zowel op het gebied van energieopwekking als voor het behalen van onze bredere klimaatdoelen.

Contact Enexis
In december maakten we kennis met Enexis. De lange aansluittijden die gelden voor nieuwe energieprojecten werden bevestigd. Hierdoor is het des te belangrijker dat we in 2024 inzetten op het verbinden van potentiële afnemers aan de Klimaatcorridor.

Voorverkenning OER
De voorverkenning van het OER-traject is vergevorderd. We weten waar de potentie gevestigd is voor energieopwekking langs de snelweg, maar ook waar we meer ruimte kunnen geven aan de ontwikkeling van natuur. Begin 2024 ronden we de voorverkenningsfase af met een eindrapportage en spreken we gezamenlijk de intentie uit om verder te gaan met de verkenningsfase van het OER-traject.

Wat gaan we doen in 2024?

Om effectief vervolg te kunnen geven aan de genomen stappen en om de ingeslagen richting goed te borgen, gaan we in 2024 met de volgende stappen aan de slag.

OER als onderdeel Klimaatcorridor
Vanuit de ambities binnen de Klimaatcorridor zorgen wij ervoor dat het OER-traject aansluit op onze plannen en planning. Daarnaast biedt de betrokkenheid bij het OER-traject ook gemakkelijkere ingangen wanneer we Rijksgronden bij andere projecten willen betrekken via zogenoemde derden-initiatieven.
We eindigen 2024 met een plan van aanpak voor de planfase van het OER-traject. Er is inzicht in hoe we projectlocaties inzetten en waarmee we rekening moet houden. Het ruimtelijk ontwerptraject en participatietraject zijn opgestart en de gronduitgiftestrategie is opgesteld.

Kaders voor uitstraling
Gezamenlijk bepalen we de kaders voor de uitstraling van de Klimaatcorridor. Dit leggen we vast in omgevingsbeleid, of als een hoger abstractieniveau gewenst is, in een visie. We treffen gezamenlijk de voorbereidingen voor vaststelling in de tien gemeenten.

Gezamenlijk omgevingsbeleid van de 10 gemeenten
Gezamenlijk beleid zorgt ervoor dat ruimtelijke voorwaarden afgestemd zijn langs de snelweg. Ook zorgt het ervoor, dat de voorwaarden aan participatie en lokaal eigendom duidelijk en eenduidig zijn en dat processen voor alle gemeenten gestroomlijnd zijn. Samen onderzoeken we de randvoorwaarden en uitgangspunten om dit beleid verder te concretiseren. Vervolgens stellen we gezamenlijk beleid op en treffen we voorbereidingen voor de besluitvorming in de tien gemeenten. Onder andere door het voorbereiden van de college- en raadsvoorstellen en bijbehorende informatieavonden.

Beelden en visualisaties
We leveren wederom visualisaties aan die schetsen hoe de projecten langs de A67 er uit kunnen zien binnen de gezamenlijk opgestelde kaders.

Omgevingsmanagement
We nemen doorlopend de omgeving mee gedurende het proces. We bepalen vooraf gezamenlijk wie we, in welke vorm en met welke intensiteit moeten betrekken. Dat gaat om betrokkenheid bij onderwerpen als natuur en ecologie, ruimtelijke inpassing en participatie.

Meerjarig uitvoeringsprogramma
In 2024 werken we toe naar concrete projecten door te starten met het opstellen van een meerjarig uitvoeringsprogramma. Hierin omschrijven we welke projecten met welke uitgangspunten en programmalijnen in welke gebieden worden uitgewerkt.

Stakeholder engagement
We betrekken diverse stakeholders om te zorgen dat onze plannen slagen. Dat is belangrijk, bijvoorbeeld om te zorgen dat we voldoende gronden kunnen betrekken bij projecten en we de energie direct kwijt kunnen bij afnemers. Zo voorkomen we dat nieuwe netaansluitingen nodig zijn. In 2023 zijn de eerste gesprekken geweest met stakeholders als Enexis, Staatsbosbeheer en bewonersinitiatieven. Nu is het zaak om dit contact te intensiveren en ook andere relevante partijen te betrekken. Hiervoor stellen we een uniform, gezamenlijk communicatie-participatieplan op en we koppelen dit aan het meerjarig uitvoeringsprogramma.

Evenementen en inspiratiesessies – kennisdeling en afstemming
Ook in 2024 organiseren we inspiratiesessies en faciliteren we kennisdeling en afstemming, zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau.

Vervolg bepalen
Eind 2024 bepalen we gezamenlijk wat nodig hebben om tot uitvoering te komen in 2025.

Bijlage: Resultaten uit analyse

Op de volgende pagina's zijn de resultaten die opgehaald zijn in de analyse weergegeven. Ze volgen de basis voor de vervolgstappen in 2024.

Uitgangspunt 1: Energie

Uitgangspunt in de coalitie is om zo veel mogelijk energie op te wekken. Dit doen we door opwek te creëren passend in het landschap en door de no-regret-gebieden langs de snelweg te gebruiken. Op deze manier maximaliseren we de energieopbrengst naast andere doelen en ontzien we de groene omgeving.

Meervoudig ruimtegebruik
Naast energie opwekken, willen we méér doelen bereiken. We zien resultaten die meer zijn dan de som der delen. We willen, naast energieopwekking, in de brede zin werken aan onze (klimaat)doelen: landschaps- en natuurontwikkeling, recreatie, klimaatadaptatie, geluidsoverlast, waterhuishouding en biodiversiteit.

Voorwaarden aan energieopwekking
Door de tien gemeenten zijn een aantal voorwaarden geformuleerd die moeten gaan gelden bij het opwekken van duurzame energie binnen de Klimaatcorridor. Deze worden in de vervolgplannen gehanteerd bij de uitwerking.

- Energieopwekking passen we ruimtelijk in. We zorgen voor ontwerpen en opstellingen die meervoudig ruimtegebruik toepassen en die de aanblik op en aanwezigheid van natuur niet belemmeren.
- We zorgen voor voldoende lokaal eigendom. Hoewel de invulling in beleid nu per gemeente verschilt en we dus de invulling nog moeten uitwerken, vinden we het belangrijk dat lokaal eigendom en participatie voldoende geborgd zijn.
- Energieopwekking draagt bij aan onze energieneutraliteit. We maximaliseren de energieopbrengst waar mogelijk en houden rekening met zoekgebieden voor zowel wind als zon.

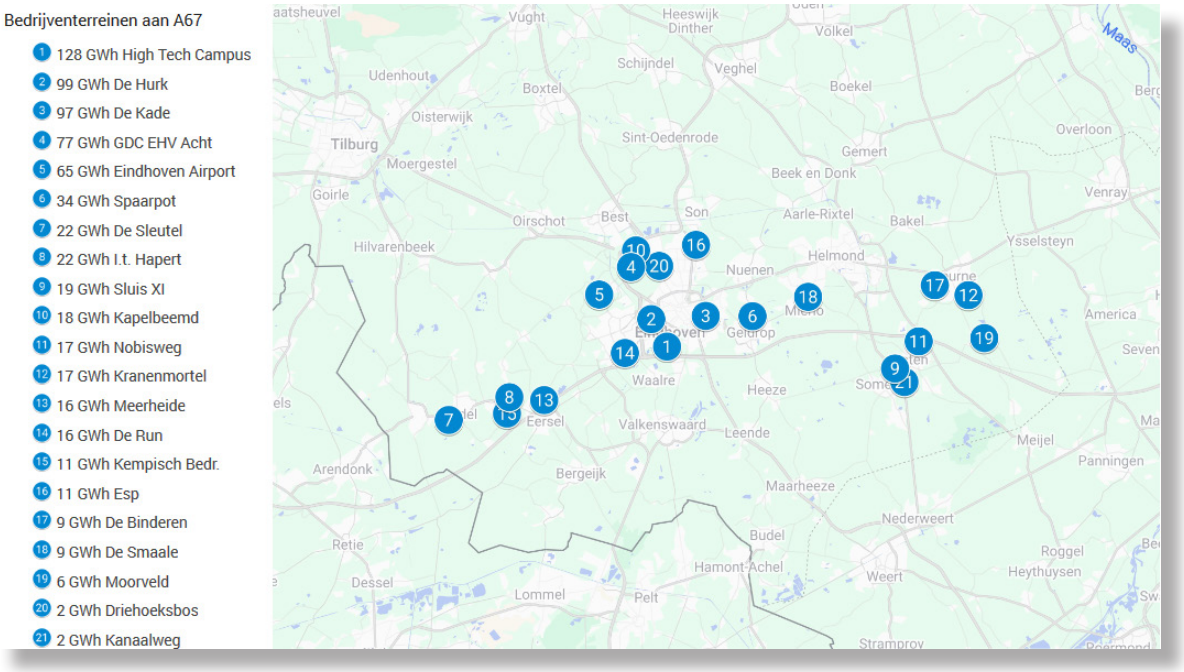
Uitgangspunt 2: Netcongestie

Netcongestie is in het gebied rond de A67 een groot probleem. Enexis geeft aan dat er voor het realiseren van een nieuwe netaansluiting rekening gehouden moet worden met een termijn van 5 tot 10 jaar.

Om vertragingen te voorkomen, willen we binnen de Klimaatcorridor opwek en gebruik van elektriciteit samenbrengen. Daarnaast is de nieuwe bedrijvigheid in de regio afhankelijk van energie, die wij kunnen leveren. Op deze manier kunnen we ervoor zorgen dat zowel de afnemers als de opwekkers van energie snel aan de slag kunnen.

Er zijn veel potentiële afnemers in beeld waarmee we in 2024 in gesprek gaan. Denk hierbij aan:
- Bedrijven (technische bedrijven, glastuinbouw, horeca, bedrijventerreinen)
- Door de overheid verzorgde voorzieningen, zoals bijvoorbeeld een zwembad of gemaal
- Verzorgingsplaatsen
- Woningen

De grootste verbruikers (bedrijventerreinen) van elektriciteit in de Klimaatcorridor-gemeenten zijn in kaart gebracht. In 2024 gaan we het gesprek met hen aan om te bekijken of we hun vraag en ons aanbod aan elkaar kunnen koppelen.

Voorwaarden aan voorkomen netcongestie
Door de tien gemeenten zijn een aantal voorwaarden geformuleerd om netcongestie binnen de Klimaatcorridor te voorkomen. Deze worden in de vervolgplannen gehanteerd bij de uitwerking.

- We verergeren onze opgaven rond netcongestie niet. Onze projecten hebben een minimale netimpact en leveren geen grotere opgave op dan er al is.
- We verminderen de noodzaak voor extra aansluitingen en lossen potentiële congestieproblemen lokaal op. We maken een koppeling met de verbruikers in de omgeving en koppelen, waar mogelijk, zon en wind.

Uitgangspunt 3: Identiteit

De Klimaatcorridor heeft een aantrekkelijke groene identiteit met veel natuur en landschappelijke elementen. Daarnaast willen we ook de hightech, innovatieve identiteit van de regio naar voren laten komen. Deze identiteit willen we in stand houden en waar mogelijk versterken.

Voorwaarden aan gezamenlijke identiteit
Door de tien gemeenten zijn een aantal voorwaarden geformuleerd die moeten gaan gelden voor het behouden en versterken van een gezamenlijke identiteit binnen de Klimaatcorridor. Deze worden in de vervolgplannen gehanteerd bij de uitwerking.

- We versterken de groene identiteit van de regio. De opwek van energie gaat gepaard met kwaliteitsversterking van het landschap. We behouden en benadrukken landschappelijke elementen en gebieden. We sluiten aan bij GGA's en NOVEX en combineren opwek van energie met verduurzaming van de blijvende landbouw. Op innovatieve en toekomstbestendige wijze leggen we de verbinding tussen diverse facetten van het landelijk gebied.
- We benadrukken de hightech identiteit van de regio. De eigenschappen en het innovatieve karakter van de Brainport stralen we uit.

Concretisering programmalijnen

Op basis van de vragenlijst die door alle gemeenten is ingevuld is hieronder per programmalijn een eerste concretiseringsslag gemaakt. In februari wordt dit aangevuld met de input van de HAS studenten en de resultaten uit de voorverkenning van het OER-traject.

Groene leefomgeving
We zien kansen om binnen de Klimaatcorridor A67 de groene leefomgeving te behouden. We willen de waterkwaliteit verbeteren en biodiversiteit versterken. Dit doen we door de aanleg en uitbreiding van natuurelementen, zoals het verbinden van natuurgebieden, het uitbreiden van beekdalen, het aanleggen van ecoducten, het aanplanten van nieuw bos, het aanleggen van nieuwe natuur en het ontwikkelen van ecozones.

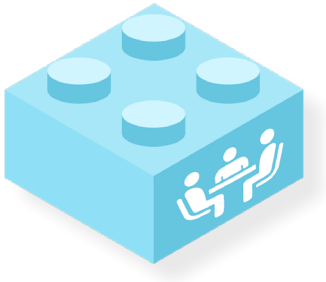

Geluid en natuur
Binnen de Klimaatcorridor A67 zetten we ons in om de overlast van geluid op mens en natuur te beperken. Dit doen we door oplossingen te kiezen die bijdragen aan het reduceren van geluidshinder, waar mogelijk in combinatie met natuurontwikkeling.

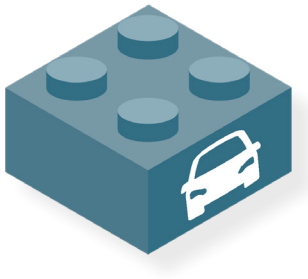
Bedrijvigheid
We willen binnen de Klimaatcorridor A67 aan de slag met lokale bedrijven zodat ook zij de vruchten hiervan plukken. Dat doen we op verschillende manieren.

Door samen te werken met lokale bedrijven kunnen we kansen bieden voor de elektrificatie met lokaal opgewekte energie. Op die manier brengen we opwek en verbruik bij elkaar. Ook landbouwbedrijven werken aan verduurzaming, samen met ZLTO en de provincie. In 2024 gaan we in gesprek over de mogelijkheden tot samenwerking. Ook ontwikkelingen rond energy hubs nemen we hierin mee.

Bedrijventerreinen willen we groen inpassen. De manifestatie van grote bedrijventerreinen aan de snelweg kan, zeker met de huidige groei, wellicht beter of anders worden aangevlogen. De uitstraling van bedrijven zou verbeterd kunnen worden en biedt ruimte voor combinaties met verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.

Mobiliteitshubs
We zien mogelijkheden voor het ontwikkelen en uitbouwen van mobiliteitshubs in de regio. Zo kunnen we bij transportbedrijven, tankstations en verzorgingsstaten de hub-functie verbeteren.

Beleid

We zijn vóór het opstellen van gezamenlijk beleid. Dit geeft ons de mogelijkheid om uitgangspunten gezamenlijk vast te stellen en uniformiteit te borgen. In 2024 gaan we hiermee aan de slag. We maken afspraken over het uiterlijk en de uitstraling, over procedures en op het gebied van participatie en lokaal eigendom. Over het detailniveau waarop we deze afspraken maken, moeten we nog een besluit nemen.

Bij het maken van afspraken houden we rekening met de wensen van de gemeenten. Dat betekent dat:

- Het maken van beleid en het beleid de eigen trajecten niet moeten afremmen (Niet alle gemeenten hebben dezelfde ambities en hetzelfde (bestaande) beleid).
- Ruimtelijke voorwaarden óók eerst moeten worden afgestemd met partijen in het gebied.
- Het beleid in lijn moet zijn met grotere doelstellingen, zoals NOVEX.
- Er eerst een beeld moet komen van de (on)mogelijkheden binnen de Klimaatcorridor A67.

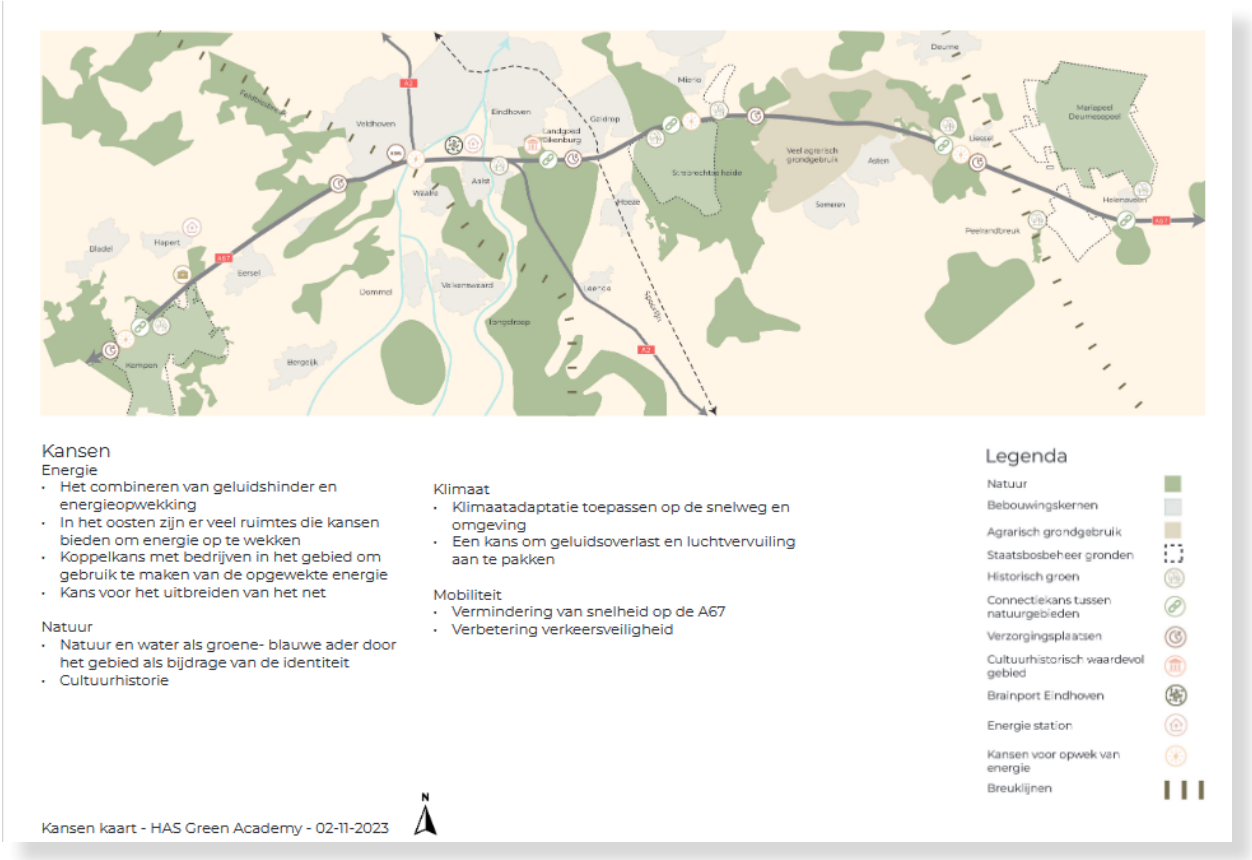
Kansen en uitdagingen

De kansen en uitdagingen voor de Klimaatcorridor, en dan met name voor het OER-traject specifiek, brachten we de afgelopen maanden in kaart. Veel van deze uitdagingen spelen dan ook vooral op het gebied van energieopwekking en hebben weinig tot geen invloed op het nastreven van andere klimaatdoelstellingen binnen de Klimaatcorridor A67. Dit geeft ons des te meer reden om in te zetten op een integrale blik en onze bredere doelstellingen een belangrijke plaats te geven binnen de corridor.

Potentie
Er is potentie voor energieopwekking. Deze potentie is echter niet in alle gemeenten even hoog. Doordat iedere gemeente op zijn eigen manier kan bijdragen binnen de Klimaatcorridor (energieopwekking, versterking van natuur, verminderen van geluidshinder, etc.) en de doelen breder zijn dan opwekking alléén, kunnen we gezamenlijk de sterke punten van ieder gebied benutten. In sommige gevallen zal dat opwekking zijn, in andere gevallen een ander doel.

Derden-initiatieven
Naast dat rijksgronden binnen het OER-traject beschikbaar kunnen worden gesteld voor de Klimaatcorridor, kan dit ook buiten het traject van OER om. Wanneer wij Rijksgronden willen betrekken op projectlocaties van de Klimaatcorridor, kunnen we een “derden-initiatief” inbrengen. Dit biedt kansen om deze gronden tóch beschikbaar te stellen aan de Klimaatcorridor, zelfs wanneer deze volgens de criteria van het OER-programma niet geschikt lijken te zijn voor energieopwekking.

Landschap, natuur en ecologie
Binnen de Klimaatcorridor benutten we kansen om landschap en ecologie, welke nu onder druk staan, te versterken. Milieueffecten van energieopwekking minimaliseren we door in te zetten op meervoudig ruimtegebruik. Wanneer begroeiing toch moet wijken voor energieopwekking, zorgen we ervoor dat we dit op een van de vele beschikbare locaties compenseren.

Draagvlak
Grondeigenaren moeten in een vroeg stadium betrokken worden. Met name wanneer we agrarische gronden willen inzetten is het belangrijk de omgeving goed te betrekken, omdat dit kan leiden tot discussie en bezwaren. Echter zien we hier ook een meekoppelkans voor het verduurzamen van landbouwbedrijven, waar onder meer ZLTO al mee aan de slag is. Verder zijn inwoners soms om andere redenen dan de opwekking van duurzame energie al betrokken en georganiseerd. Dit kan zowel een kans als een uitdaging vormen, wat het extra belangrijk maakt om ook hen tijdig te betrekken bij de ontwikkelingen die binnen de Klimaatcorridor spelen.

(Cultuur)historie
Op enkele locaties zijn hoge cultuurhistorische verwachtingen. Hier moet rekening gehouden worden met archeologisch onderzoek.

Voorrangspositie zon-op-dak
In sommige gemeenten heeft de opwek van zonne-energie op daken voorrang op zonnepanelen op land. In de afweging dient dit meegenomen te worden.

Verbreding A67
Binnen de Klimaatcorridor moet rekening gehouden worden de verbreding van de A67. Dit betekent dat niet alle gronden langs de snelweg die in eigendom zijn van het Rijk, ook ingezet kunnen worden voor het OER-traject of voor derden-initiatieven.

Gronden

Niet alle gronden in Rijks- of gemeente-eigendom langs de A67 bieden evenveel kansen voor het opwekken van duurzame energie. De voornaamste reden hiervoor is dat deze gronden vaak een natuurfunctie of een andere gebruiksfunctie, zoals recreatie, hebben. Op deze locaties is energieopwekking niet altijd mogelijk, maar kan in sommige gevallen wel worden bijgedragen aan de bredere doelstellingen van de Klimaatcorridor.

Op gronden van andere eigenaren zien we vaak wel kansen. Dit zijn bijvoorbeeld gronden van andere gemeentes, agrarische percelen of parkeerplaatsen. Ook gronden van Staatsbosbeheer, Stichting Brabants Landschap en bedrijven (horeca, glastuinbouw, etc.) worden regelmatig genoemd als kansrijke locaties. In 2024 gaan we onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor uitruil van gronden tussen gemeente, provincie, waterschap en andere eigenaren. Daarnaast gaan we in gesprek met de eigenaren van kansrijke percelen om de mogelijkheden in kaart te brengen.

Stakeholders

In eerste instantie ligt de focus op het gebied van stakeholders bij de partijen die actief meewerken aan en meebepalen over wat er binnen de Klimaatcorridor gebeurt. Echter moeten we in 2024 meer actoren die meedenken, actief gaan betrekken bij de Klimaatcorridor A67. De focus ligt hierbij op potentiële afnemers, waarvan een deel onder het kopje netcongestie op de kaart is weergegeven. Daarnaast moeten ook andere stakeholders gaan meedenken en/of op de hoogte worden gebracht en van de belangrijke ontwikkelingen binnen de Klimaatcorridor.

Meebepalen
De partijen die meebepalen hebben een doorslaggevende invloed op het project en de uitvoering. Deze partijen zijn al betrokken bij de Klimaatcorridor. Dit zijn:

- Gemeenteraden
- Colleges
- Bestuur Rijkswaterstaat Zuid-Nederland
- Bestuur Rijksvastgoedbedrijf

Meewerken
De stakeholders die meewerken aan het project werken actief aan het vormgeven van het project. Op dit moment gebeurt dit vooral op visie- en beleidsmatig niveau, maar later zal dit ook gaan over de meer uitvoerende organisaties. De meewerkende partijen binnen de Klimaatcorridor A67 zijn al betrokken. Dit zijn:

- Beleidsmedewerkers Duurzaamheid
- OER
- Procesmanager (Facet)

Later kan dit aangevuld worden met onder andere projectontwikkelaars, lokale initiatieven en uitvoerende organisaties.

Meedenken
Stakeholders die meedenken, zijn partijen waarvan we inhoudelijke inbreng willen. Een gedeelte van deze partijen is in 2023 al betrokken bij de Klimaatcorridor, de andere partijen zullen in 2024 betrokken worden. Dit zijn onder andere:

- Enexis
- Kennisinstellingen (TU/e, HAS, etc.)
- Grootverbruikers
- Omwonenden
- Dorpsraden & ondernemersverenigingen
- (Lokale) milieuorganisaties
- (Lokale) energiecoöperaties

Meeweten
Deze stakeholders moeten op de hoogte worden gebracht van de plannen. Hoewel zij nu nog geen actieve rol spelen in het project, is het goed dat wij op één lijn met hen zitten. Deze partijen zijn onder anderen:

- MRE-gemeenten buiten A67
- MRE-wethouders duurzaamheid
- RES MRE
- A67-gemeenten Noord-Limburg
- RES Noord- en Midden-Limburg
- TenneT
- Niet-grootverbruiker-bedrijven
- De Groene Luifel en Ecozone de Groene Ader
- Inwoners Klimaatcorridor-gemeenten
- Ontwikkelaars geluidsscherm Someren